

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MACIEJ SZPUNAR
prezentate la 11 noiembrie 2015¹

Cauza C-49/14

Finanmadrid EFC SA
împotriva
Jesús Vicente Albán Zambrano,
María Josefa García Zapata,
Jorge Luis Albán Zambrano,
Miriam Elisabeth Caicedo Merino

[cerere de decizie preliminară formulată de Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (instanța de prim grad de jurisdicție nr. 5 din Cartagena, Spania)]

„Directiva 93/13/CEE — Clauze abuzive utilizate în contractele încheiate cu consumatorii — Procedura ordonanței de plată — Procedură de executare silită — Competența instanței naționale de a invoca din oficiu ineficacitatea unei clauze abuzive în faza executării unei ordonanțe de plată — Ordonanță de plată pronunțată de grefierul unei instanțe — Principiul autorității de lucru judecat — Principiul efectivității”

I – Introducere

1. Prezenta cerere de decizie preliminară permite Curții să precizeze întinderea puterilor instanței naționale în faza examinării clauzelor abuzive din contractele încheiate cu consumatorii care intră în domeniul de aplicare al Directivei 93/13/CEE².
2. Instanța de trimitere, sesizată cu o cerere de executare a unei ordonanțe de plată, ridică problema dacă este competentă să invoce din oficiu ineficacitatea unei clauze contractuale abuzive, în condițiile în care nu a avut loc niciun control al clauzelor abuzive în faza examinării cererii de ordonanță de plată³.
3. Această problemă privește ipoteza în care procedura ordonanței de plată este urmată de o procedură de executare silită, ipoteză pe care Curtea nu a avut încă ocazia să o examineze în bogata sa jurisprudență referitoare la controlul jurisdicțional al clauzelor abuzive.

1 — Limba originală: franceza.

2 — Directiva Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273).

3 — O problemă similară este ridicată de aceeași instanță spaniolă în cauza Aktiv Kapital Portfolio Investment (C-122/14, pendinte în fața Curții).

II – Cadrul juridic

A – Dreptul Uniunii

4. Articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13 prevede:

„Statele membre stabilesc că clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un vânzător sau un furnizor [a se citi «profesionist»], în conformitate cu legislația internă, nu creează obligații pentru consumator, iar contractul continuă să angajeze părțile prin aceste clauze [a se citi «potrivit dispozițiilor sale»], în cazul în care poate continua să existe fără clauzele abuzive.”

5. Articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13 prevede:

„Statele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori [a se citi «profesioniști»].”

B – Dreptul spaniol

6. Procedura ordonanței de plată este reglementată de Codul de procedură civilă din 7 ianuarie 2000 (Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil) (BOE nr. 7 din 8 ianuarie 2000, p. 575), în versiunea aplicabilă în litigiu (denumit în continuare „Codul de procedură civilă”).

7. Articolul 812 alineatul 1 din codul menționat prevede:

„Poate utiliza procedura ordonanței de plată orice persoană care solicită altei persoane plata unei creanțe pecuniare certe, scadente și exigibile, indiferent de valoarea sa, atunci când creanța este dovedită în unul dintre următoarele moduri:

1) fie prin prezentarea unor înscrisuri, indiferent de formă, tip sau suport fizic, care sunt semnate de debitor [...];

[...]”

8. Articolul 815 alineatele 1 și 3 din Codul de procedură civilă prevede:

„1. În cazul în care înscrisurile anexate cererii [...] constituie un început de probă în ceea ce privește dreptul reclamantului, confirmat de conținutul cererii, secretario judicial [(grefierul)] somează debitorul să îi plătească suma datorată reclamantului în termen de 20 de zile și să prezinte instanței dovada plății sau să se înfățișeze în fața acesteia și să indice în mod succint, în cadrul opoziției, motivele pentru care consideră că nu datorează, în tot sau în parte, suma solicitată.

[...]

3. În cazul în care din înscrisurile anexate cererii rezultă că suma solicitată nu este exactă, secretario judicial [(grefierul)] îl informează despre aceasta pe judecător, care, după caz, poate să propună reclamantului, prin ordonanță, să accepte sau să refuze o ordonanță de plată privind un quantum inferior celui solicitat inițial, stabilit de judecător.

[...]”

9. Articolul 816 alineatele 1 și 2 din același cod prevede:

„1. Dacă debitorul nu se conformează ordonanței de plată sau nu se înfățișează în fața instanței, secretario judicial [(grefierul)] emite o decizie motivată de închidere a procedurii ordonanței de plată și o comunică creditorului pentru ca acesta să inițieze executarea, în acest sens fiind suficientă formularea unei simple cereri.

2. Odată începută executarea, aceasta se desfășoară conform dispozițiilor referitoare la executarea hotărârilor judecătorești, fiind posibilă formularea opoziției prevăzute în astfel de cazuri [...]

[...]”

10. Articolul 818 alineatul 1 primul paragraf din codul menționat, referitor la opoziția debitorului, prevede:

„În cazul în care debitorul formulează opoziție în termenul legal, litigiul se soluționează definitiv după finalizarea procedurii adecvate, hotărârea pronunțată dobândind autoritate de lucru judecat.”

11. Procedura de executare silită este reglementată de dispozițiile cărții III din Codul de procedură civilă. Procedura prevăzută pentru executarea unui titlu judiciar sau arbitral se distinge de cea prevăzută pentru executarea altor titluri executorii.

12. Articolul 552 alineatul 1 al doilea paragraf din codul menționat permite instanței de executare să refuze punerea în aplicare a executării atunci când unul dintre titlurile executorii enumerate la articolul 557 alineatul 1 cuprinde clauze abuzive. Opoziția prevăzută la articolul 557 privește doar titlurile executorii, altele decât cele judiciare sau arbitrale.

III – Litigiul principal

13. La 29 iunie 2006, domnul J. V. Albán Zambrano a încheiat un contract de împrumut pentru o sumă de 30 000 de euro cu Finanmadrid, pentru a finanța cumpărarea unui autovehicul.

14. Potrivit clauzelor contractului, doamna García Zapata, domnul J. L. Albán Zambrano și doamna Caicedo Merino s-au constituit fideiusori solidari. Contractul prevedea o durată a împrumutului de 84 de luni și o dobândă anuală de 7 %, precum și o rată a dobânzii de întârziere de 1,5 % pe lună și o penalitate pentru neîndeplinirea obligației de plată în valoare 30 de euro pentru fiecare rată scadentă.

15. Întrucât domnul J. V. Albán Zambrano a încetat să mai plătească datoriile scadente la începutul anului 2011, Finanmadrid a pronunțat rezilierea anticipată a contractului și a inițiat, la 8 noiembrie 2011, procedura ordonanței de plată împotriva celor patru pârâți din litigiul principal, privind suma de 13 447,01 euro.

16. Secretario judicial (grefierul instanței de trimitere) a declarat această cerere admisibilă, fără a o transmite unui judecător. Cererea de ordonanță de plată, comunicată domnului J. V. Albán Zambrano și doamnei García Zapata, îi obliga să transmită cererea celorlalți doi pârâți.

17. Întrucât pârâții din litigiul principal nu au dat curs ordonanței de plată și nici nu au formulat o opoziție, secretario judicial (grefierul instanței de trimitere) a dispus închiderea procedurii ordonanței de plată prin decizia din 18 iunie 2012.

18. La 8 iulie 2013, Finanmadrid a sesizat Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (instanța de prim grad de jurisdicție nr. 5 din Cartagena) cu o cerere de executare a deciziei prevăzute la punctul anterior.

19. La 13 septembrie 2013, instanța de trimitere a invitat părțile din litigiul principal să își prezinte observațiile cu privire la caracterul eventual abuziv al clauzelor contractuale în cauză, cu privire la problema dacă un control jurisdicțional din oficiu al acestor clauze era încă posibil, precum și cu privire la eventuala încălcare a dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă.

20. Numai reclamanta din litigiul principal a formulat observații.

21. Instanța de trimitere arată că, în dreptul procedural spaniol, judecătorul nu este informat cu privire la procedura ordonanței de plată, cu excepția situației în care secretario judicial (grefierul) consideră oportună această informare sau debitorii formulează o opoziție. Astfel, după cum a fost cazul în speță, judecătorul ia cunoștință de această procedură numai în cadrul executării deciziei adoptate de secretario judicial. Or, dat fiind că decizia adoptată de secretario judicial este un titlu jurisdicțional executoriu care are autoritate de lucru judecat, instanța de executare nu poate examina din oficiu existența eventuală a clauzelor abuzive în contractul care a condus la procedura ordonanței de plată.

22. Instanța de trimitere are îndoieli cu privire la problema dacă această reglementare, prin faptul că nu prevede controlul din oficiu al clauzelor abuzive în niciun moment al procedurii, este conformă cu Directiva 93/13.

IV – Întrebările preliminare și procedura în fața Curții

23. În acest context, Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (instanța de prim grad de jurisdicție nr. 5 din Cartagena) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Directiva [93/13] trebuie interpretată în sensul că se opune unei legislații naționale precum reglementarea spaniolă în vigoare privind procedura ordonanței de plată – articolele 815 și 816 din [Codul de procedură civilă]–, care nu prevede în mod imperativ controlul clauzelor abuzive și nici intervenția unei instanțe, cu excepția cazului în care secretario judicial (grefierul) consideră oportună o asemenea intervenție sau debitorii formulează opoziție, pentru motivul că se îngreunează sau se împiedică exercitarea controlului jurisdicțional din oficiu al contractelor în care ar putea exista clauze abuzive?
- 2) Directiva [93/13] trebuie interpretată în sensul că se opune unei legislații naționale precum cea spaniolă, care nu permite să se examineze din oficiu [*in limine litis*, în cadrul procedurii ulterioare de executare a titlului executoriu judiciar – decizia emisă de secretario judicial (grefierul) prin care se finalizează procedura ordonanței de plată –, existența unor clauze abuzive în contractul pe care se întemeiază emiterea deciziei a cărei executare se solicită, pentru motivul că, potrivit dreptului național, aceasta are autoritate de lucru judecat, în temeiul articolelor 551 și 552 coroborate cu articolul 816 alineatul 2 din [Codul de procedură civilă]?
- 3) Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretată în sensul că se opune unei legislații naționale precum cea privind procedura ordonanței de plată și executarea titlurilor judiciare, în care controlul jurisdicțional din faza procedurii de fond nu este reglementat în toate cazurile și prin care nu se permite nici ca, în faza executării, instanța sesizată să examineze soluția pronunțată deja de secretario judicial (grefierul)?
- 4) Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretată în sensul că se opune unei legislații naționale care nu permite examinarea din oficiu a respectării dreptului de a fi ascultat, pentru motivul că există autoritate de lucru judecat?”

24. Decizia de trimitere, datată 23 ianuarie 2014, a fost primită la grefa Curții la 3 februarie 2014. Guvernele spaniol, german și maghiar, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise. Aceste persoane interesate, cu excepția guvernului maghiar, au participat și la ședința care a avut loc la 2 septembrie 2015.

V – Analiză

A – *Observații introductive*

25. Întrebările preliminare adresate de instanța de trimitere privesc competențele instanței naționale în cadrul emiterii unei ordonanțe de plată și al executării acesteia, prin raportare atât la Directiva 93/13, cât și la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

26. Vom examina mai întâi cele două întrebări privind Directiva 93/13, cele două întrebări referitoare la interpretarea cartei fiind, în opinia noastră, subsidiare.

27. Procedura ordonanței de plată constituie o procedură care permite unui creditor să obțină rapid și cu puține formalități un titlu executoriu pentru creanțe necontestate. Deși modalitățile precise variază de la o țară la alta, este vorba totuși, în esență, despre o procedură care nu implică nicio dezbatere în contradictoriu pe fond, cu excepția ipotezei în care debitorul o declanșează prin formularea unei opoziții. Acest transfer al inițiativei procedurale către pârât, denumit inversarea contenciosului, înseamnă că revine destinatarului ordonanței de plată sarcina de a iniția procedura contradictorie pentru a evita ca aceasta să devină executorie⁴.

28. O procedură similară este prevăzută la nivel european pentru anumite creanțe transfrontaliere necontestate⁵.

29. Prin urmare, implicațiile prezentei dezbateri pot fi rezumate după cum urmează: cum poate fi asigurat controlul din oficiu al clauzelor abuzive în cadrul unei asemenea proceduri simplificate, care prevede o dezbatere în contradictoriu în fața unei instanțe numai în cazul unei opoziții? Instanța este obligată să procedeze la un asemenea control din oficiu, inclusiv în stadiul executării unei ordonanțe, atunci când nu a fost chemată să intervină într-un stadiu anterior, dată fiind lipsa unei opoziții?

B – *Întinderea puterilor instanței în faza executării unei ordonanțe de plată (prima și a doua întrebare)*

1. Reformularea primei și a celei de a doua întrebări

30. Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări preliminare, instanța de trimitere ridică problema dacă Directiva 93/13 se opune unei reglementări naționale care, în primul rând, nu prevede în mod imperativ controlul din oficiu al clauzelor abuzive în stadiul examinării cererii de ordonanță de plată și, în al doilea rând, nu permite un asemenea control din oficiu în stadiul executării ordonanței de plată respective.

4 — A se vedea, pentru o analiză comparativă efectuată cu ocazia discuțiilor privind procedura europeană în materie, raportul întocmit de E. Serverin, „Des procédures de traitement judiciaire des demandes de faible importance ou non contestées dans les droits des États membres de l'Union européenne”, p. 27 și 28 (<http://ec.europa.eu/civiljustice>), precum și Cartea verde a Comisiei Europene privind procedura europeană a somației de plată [COM(2002) 746 final din 20 decembrie 2002, p. 11 și 12].

5 — Regulamentul (CE) nr. 1896/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2006 de instituire a unei proceduri europene de somație de plată (JO L 399, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 9, p. 108).

31. Cele două întrebări sunt strâns legate, în sensul că acestea privesc două proceduri consecutive privind mai întâi emiterea și apoi executarea unei ordonanțe de plată. Problema controlului clauzelor abuzive în stadiul executării unei ordonanțe de plată se ridică doar în ipoteza în care un asemenea control ar fi trebuit asigurat în mod imperativ în stadiul anterior, în prealabil emiterii ordonanței, dar acesta nu a fost asigurat.

32. Astfel, pentru a analiza dacă mecanismul spaniol al ordonanței de plată asigură efectivitatea protecției prevăzute de Directiva 93/13, trebuie să se țină seama de toate normele procedurale relevante.

33. În consecință, nu suntem convingși de argumentul guvernului german potrivit căruia prima întrebare referitoare la emiterea ordonanței de plată este inadmisibilă pentru motivul că procedura în fața instanței de trimitere privește doar stadiul executării unei ordonanțe.

34. Pentru a răspunde în mod util la întrebările adresate de instanța de trimitere, trebuie să se examineze, așadar, dacă Directiva 93/13 se opune unei reglementări naționale care nu prevede controlul din oficiu al clauzelor abuzive în stadiul examinării cererii de ordonanță de plată și, în același timp, nu permite nici instanței însărcinate cu executarea unei ordonanțe să exercite un astfel de control.

2. Evocarea jurisprudenței

35. Amintim de la bun început că articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13 prevede că clauzele abuzive nu creează obligații pentru consumator.

36. Este vorba despre o dispoziție imperativă care, în relațiile contractuale dintre vânzător sau furnizor și consumator, urmărește să restabilească egalitatea dintre cocontractanți⁶.

37. În Hotărârea *Océano Grupo Editorial*⁷, Curtea a decis că obiectivul urmărit de articolul 6 din Directiva 93/13 poate fi atins numai în cazul în care instanței naționale i se recunoaște posibilitatea de a aprecia din oficiu caracterul abuziv al unei clauze contractuale.

38. Începând cu această hotărâre, Curtea a statuat în mod constant că rolul atribuit instanței naționale în domeniul avut în vedere nu se limitează doar la simplul drept, ci implică și obligația de a controla din oficiu clauzele abuzive de îndată ce dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest sens⁸.

39. În plus, instanța națională trebuie să dispună măsuri de cercetare judecătorească pentru a putea exercita acest control din oficiu⁹.

40. În Hotărârea *Banco Español de Crédito*¹⁰, Curtea a considerat că obligația de a controla din oficiu clauzele abuzive se extinde și la procedura ordonanței de plată, și aceasta înainte ca consumatorul să formuleze opoziția la ordonanță.

6 — A se vedea în special Hotărârile *Mostaza Claro* (C-168/05, EU:C:2006:675, punctul 36) și *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615, punctul 30).

7 — C-240/98-C-244/98, EU:C:2000:346, punctele 26 și 28.

8 — Hotărârile *Mostaza Claro* (C-168/05, EU:C:2006:675, punctul 38), *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615, punctul 32), precum și *Pannon GSM* (C-243/08, EU:C:2009:350, punctul 32).

9 — A se vedea Hotărârile *VB Pénzügyi Lízing* (C-137/08, EU:C:2010:659, punctul 56), *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349, punctul 44), precum și *Banif Plus Bank* (C-472/11, EU:C:2013:88, punctul 24).

10 — C-618/10, EU:C:2012:349, punctele 53 și 54.

41. Amintim în această privință că, în lipsa armonizării mecanismelor naționale de recuperare a creanțelor necontestate, modalitățile de punere în aplicare a procedurilor naționale de ordonanță de plată sunt reglementate de ordinea juridică internă a statelor membre în temeiul principiului autonomiei procedurale a acestora din urmă, cu condiția însă ca acestea să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite consumatorilor de dreptul Uniunii (principiul efectivității)¹¹.

42. Curtea a statuat însă că Directiva 93/13 se opune unei reglementări a unui stat membru care nu permite instanței sesizate cu o cerere de ordonanță de plată să aprecieze din oficiu caracterul abuziv al unei clauze contractuale, deși dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest scop, în lipsa unei opoziții formulate de consumator. Această concluzie se întemeiază pe considerația potrivit căreia, ținând seama de modul în care se derulează și de particularitățile procedurii ordonanței de plată, astfel cum este prevăzută în dreptul spaniol, există un risc care nu poate fi neglijat ca consumatorii să nu formuleze o opoziție¹².

3. Obligația de a controla din oficiu clauzele abuzive în stadiul examinării cererii de ordonanță de plată

43. În opinia noastră, Hotărârea Banco Español de Crédito¹³ trebuie interpretată ca o soluție de principiu care, ținând seama de particularitățile procedurii ordonanței de plată în dreptul spaniol, introduce un echilibru între ideea potrivit căreia o instanță ar trebui să compenseze o omisiune cu caracter procedural a unui consumator care nu își cunoaște drepturile și cea potrivit căreia nu poate suplini pasivitatea totală a acestuia din urmă¹⁴.

44. Astfel, cu excepția reconsiderării soluției adoptate de către Curte în Hotărârea Banco Español de Crédito, nu se poate admite poziția susținută de guvernele german și maghiar potrivit căreia o instanță nu poate fi chemată să controleze clauzele abuzive în procedura ordonanței de plată atunci când un consumator rămâne pasiv și omite să formuleze o opoziție.

45. Observăm de asemenea că Hotărârea Banco Español de Crédito este pertinentă pe deplin în cauza principală, chiar dacă privește procedura ordonanței de plată în configurarea anterioară reformei intervenite în dreptul spaniol în anul 2009¹⁵.

46. Astfel, după cum reiese din decizia de trimitere, scopul acestei reforme a fost de a transfera competența jurisdicțională referitoare la procedura ordonanței de plată grefierului instanței, secretario judicial, astfel încât instanța intervine în prezent în procedură numai dacă secretario judicial consideră oportună intervenția acesteia sau debitorul formulează o opoziție, inițiindu-se astfel procedura ordinară.

47. În opinia noastră, jurisprudența Curții cu privire la rolul unei instanțe în controlul clauzelor abuzive trebuie extinsă la celelalte organe ale instanțelor, precum grefierii, atunci când acestora li se transferă competențele care afectează în mod direct punerea în aplicare a Directivei 93/13.

48. Această situație se regăsește în speță, dat fiind că i s-a atribuit secretario judicial (grefierul) competența de a adopta decizii care, în temeiul dreptului procedural spaniol, produc efecte analoge celor ale unei hotărâri judecătorești.

11 — *Ibidem* (punctul 46).

12 — *Ibidem* (punctul 57).

13 — C-618/10, EU:C:2012:349.

14 — A se vedea, pentru o legătură între aceste două idei, Hotărârea Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, punctul 47).

15 — În temeiul Legii 13/2009 din 3 noiembrie 2009 privind reforma legislației procesuale prin înființarea noului Oficiu Judiciar (Ley 13/2009, de 3 de noviembre, de reforma de la legislación procesal para la implantación de la nueva oficina judicial) (BOE nr. 266 din 4 noiembrie 2009, p. 92103).

49. Din moment ce, în dreptul spaniol, competența în vederea examinării cererii de ordonanță de plată și a adoptării deciziilor asimilate unor hotărâri judecătorești este atribuită în prezent secretarului judicial (grefierul), legislația națională trebuie să îi impună obligația de a invoca din oficiu caracterul abuziv al unei clauze contractuale și, în cazul unor îndoieli, să sesizeze o instanță, ceea ce ar permite examinarea unei clauze contractuale în cursul unei proceduri conforme cu principiul contradictorialității¹⁶.

50. Cauza principală se distinge în această privință de cea în care s-a pronunțat recent Hotărârea ERSTE Bank Hungary¹⁷, în care Curtea a statuat, inspirându-se din propunerea avocatului general Cruz Villalón, că jurisprudența referitoare la controlul din oficiu al clauzelor abuzive nu se aplică notarilor, având în vedere diferențele fundamentale dintre funcția unei instanțe și cea a unui notar.

51. Astfel, spre deosebire de un notar, secretarului judicial (grefierul) are doar funcția de a contribui la exercitarea justiției, fiind atașat unei instanțe și acționând sub controlul unei instanțe.

52. Or, statul membru nu se poate sustrage obligației sale de a asigura controlul din oficiu a clauzelor abuzive în procedura ordonanței de plată prin transferarea către grefierul unei instanțe a competenței în vederea emiterii unei ordonanțe de plată. Legislația națională trebuie să supună un asemenea organ obligației de a exercita controlul respectiv din oficiu și de a sesiza o instanță, în caz de îndoială.

4. Obligația de a controla din oficiu clauzele abuzive în stadiul executării unei ordonanțe de plată

53. În continuare, trebuie să se examineze problema, esențială în vederea soluționării prezentei cauze, de a stabili dacă legislația națională ar trebui să permită și instanței de executare să controleze din oficiu clauzele abuzive, în cazul în care un asemenea control nu a avut loc în stadiul examinării cererii de ordonanță de plată.

54. Identificăm mai multe motive pentru care nu pare de dorit, în principiu, să se prevadă un astfel de control din oficiu în stadiul executării.

55. În primul rând, procedura de executare este puțin adaptată la examinarea temeiniciei pretențiilor. Instanța, în cazul în care ar interveni în această procedură, ar dispune rareori de elementele de fapt necesare pentru a examina clauzele contractuale și ar fi, așadar, obligată în mod legal să dispună măsuri de cercetare judecătorească pentru a le obține.

56. În al doilea rând, atunci când procedura are ca obiectiv executarea unei ordonanțe dispuse prin hotărâre judecătorească, controlul clauzelor abuzive riscă să contravină principiului autorității de lucru judecat.

57. În al treilea rând, soluția care ar impune instanței să controleze clauzele abuzive în faza executării unui titlu emis ca urmare a procedurii ordonanței de plată ar fi dificil conciliabilă cu modelul trasat de actele dreptului Uniunii prin care se instituie procedura europeană a somației de plată, precum și titlul executoriu european pentru creanțele necontestate.

16 — Acest principiu impune, în general, instanței naționale care a constatat din oficiu caracterul abuziv al unei clauze contractuale să informeze părțile în litigiu cu privire la acest aspect și să le dea posibilitatea să îl discute în contradictoriu, potrivit modalităților prevăzute în această privință de normele naționale de procedură. A se vedea în acest sens Hotărârea Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, punctele 17-36).

17 — C-32/14, EU:C:2015:637, punctele 47 și 48.

58. În cadrul procedurii europene a somației de plată, o somație europeană de plată nu poate face în niciun caz obiectul unei reexaminări pe fond în statul membru de executare¹⁸. Situația este aceeași, pentru titlul executoriu european, în cadrul sistemului european de executare a creanțelor necontestate¹⁹.

59. Din moment ce controlul din oficiu al clauzelor abuzive este exclus în mod explicit în faza executării unei somații de plată sau a titlului executoriu european care provine din alt stat membru și intră în domeniul de aplicare al sistemelor europene citate anterior, pare puțin coerent să se prevadă un astfel de control în faza executării ordonanțelor de plată care țin exclusiv de dreptul național, precum cea vizată în cauza principală²⁰.

60. Admițând valoarea acestor argumente, invocate de guvernele spaniol, german și maghiar, considerăm însă în același timp că aprecierea privind efectivitatea articolului 6 din Directiva 93/13 trebuie să prevaleze în ipoteza în care obligația de a controla din oficiu clauzele abuzive nu a fost prevăzută, în drept național, în niciun stadiu al procedurii consecutive cererii de ordonanță de plată.

61. Nu se are în vedere repararea omisiunilor eventuale survenite în cadrul procedurii ordonanței de plată, ci rezolvarea unei probleme sistemice, în conformitate cu considerația potrivit căreia controlul din oficiu al clauzelor abuzive trebuie prevăzut în unul dintre stadiile procedurii referitoare la emiterea și la executarea unei ordonanțe de plată.

62. Astfel, cu titlu de excepție și în lipsa unei soluții mai bune, atunci când normele de procedură naționale nu au prevăzut un astfel de control din oficiu în nicio etapă anterioară, revine instanței de executare obligația de a asigura acest control în ultimă instanță.

63. Aceasta pare să fie situația în cauza principală, fapt ce trebuie verificat de instanța națională.

64. Astfel, chiar dacă guvernul spaniol precizează că procedura ordonanței de plată este în curs de modificare pentru a se ține seama de Hotărârea Banco Español de Crédito²¹ și că, în urma acestei modificări, secretario judicial va fi obligat, înainte de a pronunța ordonanța de plată, să informeze instanța cu privire la cererile privind contractele încheiate cu consumatorii, pentru ca aceasta din urmă să poată controla clauzele abuzive, acest guvern arată de asemenea că modificarea respectivă nu a intrat încă în vigoare²².

65. În plus, chiar presupunând că, astfel cum susține guvernul spaniol, noile norme sunt *de facto* aplicate deja de la pronunțarea Hotărârii Banco Español de Crédito și că, în consecință, secretarios judiciales (grefierii) informează instanțele cu privire la cererile de inițiere a unei proceduri de ordonanță de plată referitoare la contractele încheiate cu consumatorii, o asemenea aplicare *de facto* nu este totuși suficientă pentru a asigura protecția efectivă a drepturilor care decurg din Directiva 93/13. În orice caz, astfel cum admite guvernul spaniol în observațiile scrise, procedura ordonanței de plată în cauza principală era anterioară datei pronunțării Hotărârii Banco Español de Crédito.

18 — Articolul 22 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1896/2006.

19 — Articolul 21 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate (JO L 143, p. 15, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 3).

20 — Observăm, *de lege ferenda*, că ar fi de dorit să se modifice Regulamentul nr. 1896/2006, care acoperă în mod potențial creanțele care decurg din contractele încheiate cu consumatorii, pentru a prevedea în mod explicit controlul din oficiu al clauzelor abuzive în stadiul emiterii somației europene de plată.

21 — C-618/10, EU:C:2012:349.

22 — Observăm că Legea 42/2015 din 5 octombrie 2015 privind modificarea Codului de procedură civilă (Ley 42/2015, de 5 de octubre, de reforma de la Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil) (BOE nr. 239 din 6 octombrie 2015, p. 90240) a fost adoptată la puțin timp după ședința care a avut loc în prezenta cauză. Cu toate acestea, din dispozițiile tranzitorii ale Legii 42/2015 rezultă că modificarea nu afectează procedurile ordonanței de plată – precum cea în discuție în litigiul principal – finalizate înaintea intrării sale în vigoare.

66. În opinia noastră, într-o astfel de situație, caracterizată prin lipsa oricărui control din oficiu al clauzelor abuzive în orice moment al procedurii care a condus la emiterea ordonanței de plată, cerința protecției efective a drepturilor care decurg din Directiva 93/13 trebuie să prevaleze asupra argumentelor de ordin practic care pledează împotriva admiterii unui asemenea control în stadiul executării unei ordonanțe de plată.

67. Cu toate acestea, trebuie să se examineze și problema dacă un control din oficiu al clauzelor abuzive în stadiul executării unei ordonanțe de plată nu contravine principiului autorității de lucru judecat care decurge din normele de drept procedural spaniol, care recunosc unei decizii a secretario judicial (grefierul) efecte similare celor ale unei hotărâri judecătorești.

68. Amintim că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, dreptul Uniunii nu impune unei instanțe naționale să înlăture aplicarea normelor interne de procedură care conferă autoritate de lucru judecat unei decizii, chiar dacă acest lucru ar permite remedierea unei încălcări a unei dispoziții a dreptului Uniunii, indiferent de natura acesteia, prin decizia în cauză²³.

69. În lipsa unei reglementări a dreptului Uniunii în materie, modalitățile de punere în aplicare a principiului autorității de lucru judecat aparțin ordinii juridice interne a statelor membre în temeiul principiului autonomiei procedurale a acestora. Totuși, aceste modalități trebuie să respecte principiile echivalenței și efectivității²⁴.

70. În ceea ce privește principiul echivalenței, niciun element din cauza principală nu permite să se concluzioneze că modalitățile de punere în aplicare a principiului autorității de lucru judecat în dreptul spaniol în cauzele referitoare la Directiva 93/13 sunt mai puțin favorabile decât cele care reglementează situații care nu intră în domeniul de aplicare al acestei directive.

71. În ceea ce privește principiul efectivității, potrivit jurisprudenței Curții, fiecare caz în care se ridică problema dacă o prevedere procedurală internă face imposibilă sau excesiv de dificilă aplicarea dreptului Uniunii trebuie analizat ținând cont de locul pe care respectiva prevedere îl ocupă în cadrul procedurii în ansamblul său, de modul în care se derulează și de particularitățile acesteia în fața diverselor instanțe naționale²⁵.

72. Observăm în această privință că atribuirea autorității de lucru judecat unei ordonanțe de plată poate ridica întrebări, inclusiv atunci când o asemenea decizie este adoptată de o instanță, iar nu, precum în speță, de grefierul unei instanțe. Aceste îndoieli rezultă în special din faptul că procedura ordonanței de plată nu implică nicio examinare contradictorie a cererii și îi atribuie părâtului o sarcină considerabilă, conferindu-i responsabilitatea de a declanșa dezbaterile în contradictoriu²⁶.

73. Astfel, în speță, decizia secretario judicial (grefierul) prin care se finalizează procedura ordonanței de plată a rămas definitivă doar pentru faptul că consumatorii nu au formulat o opoziție la ordonanță în termenul prevăzut în acest scop, iar secretario judicial nu a considerat oportună sesizarea unei instanțe. În această privință, din normele privind procedura ordonanței de plată reiese că secretario judicial s-a limitat să efectueze un control formal al cererii conform articolului 815 alineatele 1-3 din Codul de procedură civilă. Acestuia nu îi revenea obligația de a aprecia conținutul clauzelor contractului și nici măcar de a informa instanța cu privire la acest conținut.

23 — Hotărârile Kapferer (C-234/04, EU:C:2006:178, punctul 21) și Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, punctul 37). A se vedea, pentru o analiză a tensiunii dintre principiul autonomiei procedurale și mecanismele dreptului Uniunii care permit limitarea forței obligatorii a hotărârilor definitive în dreptul național, Taborowski, M., *Konsekwencje naruszenia prawa Unii Europejskiej przez sądy krajowe* (Consecințele încălcării dreptului Uniunii Europene de către instanțele naționale), Lex – Wolters Kluwer, Varșovia, 2012, p. 259 și următoarele.

24 — Hotărârea Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, punctul 38 și jurisprudența citată).

25 — Hotărârile Peterbroeck (C-312/93, EU:C:1995:437, punctul 14) și Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, punctul 39).

26 — A se vedea, pentru o reflecție critică cu privire la această problemă, Cartea verde a Comisiei [documentul COM(2002) 746 final, întrebările 23-26].

74. Or, aceste norme procedurale au drept efect nu numai să confere grefierului unei instanțe competența în vederea emiterii unei ordonanțe de plată, deși acesta nu dispune de puterea de a controla clauzele abuzive, ci atribuie, în plus, deciziilor sale autoritatea de lucru judecat, ceea ce face imposibil controlul clauzelor abuzive în stadiul executării unei ordonanțe.

75. În opinia noastră, astfel de modalități ale punerii în aplicare a principiului autorității de lucru judecat în cadrul procedurii ordonanței de plată contravin principiului efectivității, în sensul că împiedică instanța națională să asigure aplicarea efectivă a articolului 6 din Directiva 93/13.

76. În aceste condiții, revine instanței de executare să asigure o protecție efectivă a drepturilor care decurg din Directiva 93/13, înlăturând norma de drept național care conferă autoritate de lucru judecat unei ordonanțe de plată adoptate de grefierul unei instanțe.

77. În lumina tuturor acestor considerații, propunem să se răspundă la prima și la a doua întrebare preliminară ale instanței de trimitere că Directiva 93/13, în special articolele 6 și 7 din aceasta, precum și principiul efectivității se opun unei reglementări naționale care nu prevede obligația de a invoca din oficiu ineficacitatea unei eventuale clauze abuzive în stadiul examinării cererii de ordonanță de plată, care se derulează în fața grefierului unei instanțe, și, în același timp, nu permite nici instanței însărcinate cu executarea ordonanței respective să invoce din oficiu această ineficacitate.

C – Cu privire la compatibilitatea normelor procedurale în cauză cu carta (a treia și a patra întrebare)

78. Prin intermediul celei de a treia și al celei de a patra întrebări preliminare, instanța de trimitere ridică problema compatibilității normelor de drept procedural spaniol cu drepturile fundamentale consacrate de cartă și, mai precis, cu dreptul la protecția jurisdicțională efectivă consacrat la articolul 47 din cartă.

79. În cazul în care Curtea urmează propunerea noastră cu privire la primele două întrebări, nu va fi necesar să se răspundă la întrebările adresate de instanța de trimitere cu privire la cartă. Astfel, rezultă din propunerea noastră că instanța națională va fi obligată să înlătore aplicarea normelor naționale în cauză, fără să fie necesar să se examineze compatibilitatea lor cu articolul 47 din cartă.

80. Vom examina totuși pe scurt problema conformității cu cerințele cartei pentru cazul în care Curtea ar reține o soluție diferită.

81. În ceea ce privește, mai întâi, domeniul de aplicare al cartei, guvernul german susține că normele de drept procedural spaniol vizate în speță țin de principiul autonomiei procedurale a dreptului național, astfel încât acestea nu intră în domeniul de aplicare al cartei.

82. Nu putem fi de acord cu această poziție.

83. Instanța națională trebuie să respecte cerințele unei protecții jurisdicționale efective, astfel cum este garantată de articolul 47 din cartă, în cadrul oricărei acțiuni în justiție având ca obiect protecția drepturilor conferite unui justițiabil de dreptul Uniunii²⁷.

27 — A se vedea în acest sens Hotărârea DEB (C-279/09, EU:C:2010:811, punctele 28 și 29). A se vedea de asemenea, *a contrario*, Hotărârea Torralbo Marcos (C-265/13, EU:C:2014:187, punctul 34) și Ordonanța Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio (C-258/13, EU:C:2013:810, punctul 23).

84. Această considerație se referă la faptul că protecția drepturilor conferite de dreptul Uniunii se întemeiază în general pe căile de atac prevăzute de dreptul național. În cazul în care statele membre s-ar putea sustrage de la obligația de a respecta articolul 47 din cartă, invocând principiul autonomiei dreptului procedural național, protecția jurisdicțională efectivă a drepturilor conferite de dreptul Uniunii ar fi lipsită de substanța sa.

85. Observăm că Curtea nu a avut încă ocazia de a clarifica legătura dintre cerințele care decurg din articolul 47 din cartă și cele, foarte similare, care decurg din principiile echivalenței și efectivității. Astfel, în special acest al doilea principiu presupune de asemenea obligația generală a statelor membre de a asigura protecția jurisdicțională a drepturilor conferite de dreptul Uniunii. În consecință, ar putea apărea problema dacă articolul 47 din cartă se adaugă la principiul efectivității sau dacă se substituie acestuia²⁸.

86. În pofida acestei ezitări, nu avem îndoieli că statele membre sunt obligate să asigure respectarea articolului 47 din cartă și în domeniul dreptului procedural.

87. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante cu privire la aplicarea Directivei 93/13, obligația statelor membre de a asigura efectivitatea drepturilor de care justițiabilii beneficiază în temeiul acestei directive împotriva utilizării unor clauze abuzive implică cerința unei protecții jurisdicționale, consacrată și la articolul 47 din cartă, pe care instanța națională este obligată să o respecte²⁹.

88. Pentru a reveni la chestiunile referitoare la interpretarea cartei ridicate de instanța de trimitere, prin intermediul celei de a treia întrebări preliminare, aceasta ridică problema dacă cartă se opune unei reglementări naționale care, pentru cazul în care pârâtul nu ar formula opoziție, nu prevede un control jurisdicțional pe fond al pretențiilor nici în stadiul examinării cererii de ordonanță de plată, nici în stadiul executării acesteia. Prin intermediul celei de a patra întrebări preliminare, instanța de trimitere urmărește să afle dacă cartă se opune unei reglementări naționale care nu permite instanței de executare controlul din oficiu al respectării dreptului de a fi ascultat în cadrul procedurii ordonanței de plată.

89. În această privință, deși am concluzionat deja că Directiva 93/13 și principiul efectivității se opun normelor naționale în discuție, o astfel de concluzie nu poate fi întemeiată, în opinia noastră, doar pe articolul 47 din cartă.

90. Această divergență se explică prin faptul că nivelul protecției jurisdicționale a drepturilor conferite consumatorilor de Directiva 93/13 este mai extins decât cel care decurge, pentru orice parte dintr-un litigiu civil care implică dreptul Uniunii, din articolul 47 din cartă.

91. Astfel, după cum arată în mod întemeiat Comisia, articolul 47 din cartă nu se opune, în general, ca anumite decizii care țin de exercitarea funcției judiciare să fie pronunțate de un organ fără caracter jurisdicțional, cu condiția ca aceste decizii să poată face *a posteriori* obiectul unui control jurisdicțional. Pe de altă parte, dreptul la o instanță consacrat de articolul 47 menționat nu include, ca atare, cerința unei examinări din oficiu de către o instanță pentru a apăra drepturile conferite părților de dreptul Uniunii.

92. Cerința controlului din oficiu este o particularitate a litigiilor marcate de un dezechilibru între părți. În speță, această cerință poate decurge numai din necesitatea de a asigura protecția consumatorului prevăzută la articolul 6 din Directiva 93/13.

28 — A se vedea, în ceea ce privește legătura dintre aceste principii, Concluziile avocatului general Bot prezentate în cauza Agroconsulting-04 (C-93/12, EU:C:2013:172, punctul 30), Concluziile avocatului general Cruz Villalón prezentate în cauza E.ON Földgáz Trade (C-510/13, EU:C:2014:2325, punctul 43) și Concluziile avocatului general Jääskinen prezentate în cauza Orizzonte Salute (C-61/14, EU:C:2015:307, punctul 24).

29 — A se vedea Hotărârile Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, punctul 29), Sánchez Morcillo și Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, punctul 35), precum și Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, punctul 47).

93. Astfel, în opinia noastră, articolul 47 din cartă nu se opune unei proceduri naționale simplificate care prevede examinarea pe fond a pretențiilor numai în cazul formulării unei opoziții de către pârât și, prin urmare, nu permite instanței să procedeze din oficiu la examinarea clauzelor contractuale în lipsa oricărei opoziții. În plus, articolul 47 menționat nu se opune unei norme procedurale care împiedică instanța de executare să invoce din oficiu o încălcare a dreptului la apărare care decurge din notificarea necorespunzătoare, în lipsa unei opoziții formulate de pârât.

94. Amintim în această privință că respectarea dreptului la apărare nu este o prerogativă absolută și poate implica restricții. În jurisprudența referitoare la interpretarea Regulamentului (CE) nr. 44/2001³⁰, Curtea a admis posibilitatea de a continua procedura fără știrea pârâtului, din moment ce toate cercetările impuse de principiile diligenței și buneii-credințe au fost efectuate pentru a identifica pârâtul, ținând seama de faptul că acesta s-ar putea opune ulterior recunoașterii hotărârii³¹.

95. O altă soluție s-ar impune în cazul în care pârâtul nu ar dispune de o cale de atac eficientă care să îi permită să se opună ordonanței, de exemplu, ca urmare a modalităților restrictive de calculare a termenului acordat pentru a formula o opoziție³², a costului prohibitiv al procedurii sau chiar a lipsei unei proceduri care să permită reexaminarea unei ordonanțe de plată emise fără știrea pârâtului³³.

96. Or, decizia de trimitere nu conține suficiente elemente pentru a răspunde la aceste întrebări. În special, deși instanța de trimitere pare să considere că procedura ordonanței de plată presupune, în speță, o citare necorespunzătoare, aceasta nu explică în ce anume ar consta această neregularitate și nu precizează dacă există căi de atac care să permită părților în cauză să se opună executării, atunci când iau în sfârșit cunoștință de decizia luată fără știrea lor.

97. În consecință, considerăm că, în cazul în care Curtea ar fi chemată să răspundă la a treia și la a patra întrebare, ar trebui să se răspundă că articolul 47 din cartă nu se opune reglementării naționale care împiedică instanța de executare să controleze din oficiu titlul executoriu și să invoce din oficiu viciile procedurii ordonanței de plată, cu condiția ca pârâtul să dispună de o cale de atac efectivă care să îi permită să se opună ordonanței de plată și să invoce o eventuală încălcare a dreptului la apărare.

VI – Concluzie

98. Având în vedere considerațiile de mai sus, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena (instanța de prim grad de jurisdicție nr. 5 din Cartagena) după cum urmează:

„Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, precum și principiul efectivității se opun unei reglementări naționale referitoare la procedura ordonanței de plată care nu prevede obligația de a invoca din oficiu ineficacitatea unei eventuale clauze abuzive în stadiul examinării cererii de ordonanță de plată, care se derulează în fața grefierului unei instanțe, și, în același timp, nu permite nici instanței însărcinate cu executarea unei ordonanțe de plată să invoce din oficiu a această ineficacitate.”

30 — Regulamentul Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74).

31 — Hotărârile Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219, punctul 29) și Hypoteční banka (C-327/10, EU:C:2011:745, punctul 50).

32 — A se vedea Concluziile noastre prezentate în cauza BBVA (C-8/14, EU:C:2015:321, punctele 54-67).

33 — Astfel, de exemplu, în sistemul instituit de Regulamentul nr. 1896/2006, lipsa citării corecte poate conduce la reexaminarea somației europene de plată în fața instanței competente din statul membru de origine (articolul 20).